

РЕЦЕНЗИЯ

От: доц. д-р Стела Константинова Ангова

УНСС, катедра „Медии и обществени комуникации“

Научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство“ (онлайн медии)

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по научна специалност в СУ 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (Журналистика – Теория на журналистиката и медиите)

Автор на дисертационния труд: Екатерина Дмитриева Титова Станковски

Тема на дисертационния труд: **СЪВРЕМЕННИ АСПЕКТИ НА КУЛТУРНАТА ЖУРНАЛИСТИКА**

Основание за представяне на рецензията: Решение на КС на катедра „История и теория на журналистиката“, ФЖМК, СУ

1. Информация за докторанта

Екатерина Титова се е обучавала по докторска програма към катедра „История и теория на журналистиката“. Магистър е по „Преса и медии“ (ФЖМК) и бакалавър по „Визуални изкуства – фотография“ (НБУ) с допълнителна специализация „Връзки с обществеността“.

Има опит като журналист и фотограф, отразяващ събития от сферата на културата. Практикувала е във вестниците „Телеграф“, „Монитор“, „Демокрация“, „Политика“, „Еuropost“ и др., както и в списанията „Hello! България“, „BBC.Знание“, „Glamour“, „Мода“, „Спринт“. Има собствена културна рубрика в седмичното списание „Икономист“.

Вижда се траен интерес към темата за културната журналистика. Екатерина Титова пренася професионалния си опит към научната кариера. Едновременно с изследователската дейност, тя вече има и преподавателска като титуляр на факултативната дисциплина „Визуална култура в онлайн пространството“.

Автор е на 7 научни публикации. Съавтор е на книгата „Реформи и социална промяна. Ролята на онлайн медиите при изграждането на дневния ред на българското

общество“. Участник е в изследователския проект на тема „Реформи и социална промяна. Ролята на новите медии при изграждането на дневния ред на българското общество“. Участвала е в националната научна конференция „Медии и журналистика - професионалните стандарти между властта и парите. Ефективен мениджмънт на независима медия”.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Структура, обем. Представеният за рецензия дисертационен труд е с общ обем 387 страници, от тях 330 страници са основен текст и 47 страници приложения. Дисертацията се състои от увод, четири глави, заключение, използвана литература и източници, приноси и 3 приложения. Структурата на труда е построена с научна логика и прецизност.

Посочената библиография е с респектиращ обем – 201 източника, сред които научна литература – книги и статии на български и английски автори, журналистически публикации, законови актове, статистически данни. В текста са включени 42 фигури.

Дисертацията съдържа всички задължителни атрибути за подобен род научно съчинение като теоретико-методологически и методически елементи – цел, задачи, обект, предмет, хипотеза, теза, изследователски методи.

Трудът задълбочено изследва съвременното състояние на културната журналистика. Осъществени са интердисциплинарни връзки и Екатерина Титова търси отговори на изследователските въпроси в медиякритиката, психологията, икономиката, културологията, социологията, историята, интеркултурната комуникация, правото.

Актуалност на темата. Екатерина Титова заявява, че е необходим научен прочит на процесите и причините, довели до промяна в културната журналистика и нейната ориентация към онлайн средата (с. 7). Тя правилно вижда актуалността на своя труд във факта, че културната журналистика днес не играе толкова съществена роля за духовното обогатяване и развитие на ценностната система на всеки един индивид и на обществото като цяло, тъй като нейният център се измества в посока развлечение. Културната журналистика в конвергентна медийна среда е малко изследвано поле и изказвам адмирации за научното любопитство и воля на докторанта да анализира протичащите процеси. Екатерина Титова правилно отбелязва, че все по-свиващият се медиен пазар и въздействието на кризата в тази област са основните причини за нейната трансформация и предпоставка за ориентацията ѝ към дигиталната среда. Този

пренос и глобалните перспективи от една страна дават възможност за разгръщане на културната журналистика, но от друга позволява да бъде създавано и разпространявано спорно от културна гледна точка съдържание.

Споделям твърдението на автора, че разбирането за културна журналистика е динамично променящо се поради глобализацията на медийния пейзаж и разнообразието на националните култури. Тези трансформации са във взаимна връзка с новите технологии, които навлизат в журналистическия труд и предефинират уменията и ролите на професионално заетите в медиите.

Цел. В труда са заложили три основни цели, които са коректно формулирани спрямо темата: (1) да бъдат анализирани ключови етапи от развитието на културата, взаимодействието ѝ с обществото, влиянието на глобализацията, появата на масовата култура, културната журналистика, дигитализацията на медиите и въздействието им върху културната информация; (2) чрез теоретични аргументи, исторически подход и анализ на събитията да бъде проследено развитието на българската културна журналистика и нейните съвременни аспекти в онлайн пространството; (3) чрез емпирично изследване, интервюта и преки наблюдения да бъде установена посоката на развитие на културната журналистика. Зададените цели присъстват като отличен финален резултат на работата на Екатерина Титова.

Задачи. Авторът е конкретизирал шест задачи. Те са посочени на с. 8-9: (1) да се проследят етапите, през които преминава културната журналистика, свързани със стила на писане, начина на представяне на събитията чрез различни мултимедийни приложения и ефекта от възприятието на представената информация посредством различни теоретични концепции, статистики, практически казуси и примери от музикалната, театралната, кино и литературната сфери; (2) да се съберат и анализират емпирични данни, с които да докаже хипотезата, че културната журналистика все повече става част от лайфстайл журналистиката; (3) да се посочат факторите, които влияят върху възприятието на представените материали и превръщат онлайн пространството в предпочитано място за информиране; (4) да се изследва аудиторията и да се определи влиянието на глобализацията върху отразяването на културни събития; (5) да се проследят каналите за информиране на аудиторията и начина, по който консумира културни новини; (6) да направят изводи за разгледаните и анализирани случаи и да се изследват тенденциите за настъпилите промени в стила на писане и визуализация на материали, свързани с културната журналистика и

преливането ѝ към лайфстайл журналистиката. Отчитам всички задачи като пълноценно осъществени и с голяма научна и приложна стойност.

Обект и предмет. Обектът и предметът са коректно и прецизно дефинирани и напълно кореспондират с поставения изследователски проблем.

Хипотеза и теза. Работната хипотеза тръгва от допускането, че културната журналистика претърпява трансформация и развлечението се превръща в една от основните ценности във възприятията на аудиторията, което е и съществена предпоставка за нейната ориентация към лайфстайл журналистиката (с. 7).

Авторът посочва, че провеждането на анализ на журналистически публикации ще помогне да се установи по какъв именно начин се променя културната журналистика и да бъдат изведени дефицитите и добрите практики. Трудът е изграден около тезата, че културната журналистика еволюира и претърпява промени успоредно с времето и хода, в който дигитализацията и нейното развитие заемат все по-голяма част от ежедневието на модерното поколение.

Структурата на дисертацията е балансирана. Следвана е утвърдената практика да се започне от поставяне на теоретико-методологичната рамка. Изследователският подход включва събиране и анализ на емпирични данни, за да се преценят медийните модели при отразяване на културна тематика. Направен е анализ и синтез на научни тези и теории. Осъществени са и преки наблюдения, контент-анализ и интервюта с редактори и журналисти с ресор култура, за да бъдат изведени особеностите на средата, динамиката на развитие на културната журналистика и начините, по които тя се променя.

Теоретичният и емпиричният контекст са критично осмислени през призмата на онлайн медиите и кризата в медийния бизнес – масово съкращаване на журналисти, закриване на кореспондентски бюра и разследващи екипи.

Първа глава минава през релацията понятие за култура – културна журналистика – кризата в журналистическия бизнес. Посочени са дефинициите на ключови за труда понятия като култура, масова култура, универсална цивилизация, културна журналистика, инфотеймънт, криза в журналистиката. Систематично са посочени и анализирани процесите, които водят до ориентацията на културната журналистика към дигиталното пространство.

Втора глава разглежда появата и развитието на технологиите и тяхното влияние върху комуникациите, медиите, журналистиката и аудиторията. Тази част от дисертацията също е релевантна на заглавието, защото редица изследователи на въздействието на технологиите и новите медии залагат думата култура като ключова при обяснението на процеса (конвергентна култура, култура на ремикса, култура на софтуера и т.н.). Анализирани са процесът на поява на онлайн журналистиката, на блог журналистиката и на гражданска журналистика, както и тяхното въздействие върху медийната среда в процеса на глобализацията.

Трета глава разглежда въздействието на глобализацията върху културната журналистика. Акцентът тук е поставен върху анализ на влиянието на глобализацията върху културната журналистика. Обърнат е поглед и върху авторските права онлайн – все още недостатъчно решен проблем относно свободното разпространение на съдържание в интернет и несъобразяването с интелектуалната собственост. Глобалната културна журналистика е онагледена чрез примери като наградите „Оскар“, британските музикални награди „Брит“, американските „Грами“ и „Билборд“, музикалното състезание „Еurovision“, Нобеловите награди за литература, световното изложение Венецианско биенале. Търсен е и отговор на въпроса за влиянието на онлайн средата върху крайните консуматори по отношение на информираността и културния живот в България чрез реализирани анкети и интервюта.

Четвърта глава представя анализ на случаи за медийното отразяване на театралната реформа в културната сфера чрез специално наблюдение от агенция за медийни анализи. Много верен извод е направен, че културната журналистика освен интерпретираща, трябва да има мисия да алармира за проблемите, както и да поддържа интерактивна връзка с аудиторията. Друг важен извод е направен по отношение на онлайн медиите, които разширяват достъпа на аудиторията до разнообразна културна информация и така „в известна степен спомага за развитието на ценностите, като обогатява и развива собствената култура под въздействието на процесите на глобализацията“ (с. 295). Посочена е и силата на културните журналисти за въздействие върху обичаите и нравите, която обаче те насочват в друга посока като се превръщат в проводници на чужди произведения, все по-често от масов характер, отколкото от висок ранг. Отбелязан е интересът на аудиторията към развлекателните жанрове, които според автора не са натоварващи, представят имажинерна действителност, удобна за всички, но пък с краткотраен живот. Превес взима идеята за

забавлението, сюжетите са комерсиални и тези авторови разсъждения са потвърдени при проведеното качествено изследване с журналисти от културния ресор в онлайн медии.

Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Трудът е добре структуриран, притежава ясна логика, гледните точки са аргументирани, осъществено е задълбочено изследване, написан е в добър научен стил. Демонстрирано е умение за създаване на критерии за изследване и за осъществяване на многопластово проучване и анализ. Направените изводи са обосновани.

Ще изведе най-важните постижения на автора, с които считам, че работата е важна, успешна и дава сериозен принос към научната литература, медийната система, журналистическото образование, журналистическата практика, официални държавни документи и др.

Първо, дисертацията има оригинален характер и е посветена на фрагментарно изследван проблем. Екатерина Титова е осъществила първото по рода си у нас цялостно проучване за преноса на културната журналистика в онлайн среда. Тя разглежда взаимодействието между бързото развитие на комуникационните технологии и тяхното интегриране в журналистическия труд и във всекидневния живот на хората, въздействието върху културната журналистика и трансформираното възприятие на нейната мисия. Отговорите, които получава от изследването, са притеснителни относно актуалната ситуация за културната журналистика в България, но са и възможност за създаване на препоръки към „културните“ журналисти (или наръчник на журналиста по културните въпроси, или Бяла книга). Така ще може да се въздейства върху проблемните зони, които са преориентация към лайфстайл журналистика, намаляване на журналистическия професионализъм, промяна в тематичния обхват и в начина на събиране на новините, липса на по-задълбочени аналитични текстове и критика.

Второ, за целите на изследването са използвани количествени и качествени методи. Осъществено е проучване на източници по темата – разнообразна научна литература, закони, статистики – на български и английски език. Използван е анализ и синтез на научни тези и теории. Проведени са индивидуални интервюта, анкети и преки наблюдения на автора от практиката му на журналист. Направен е контент анализ на специализирани културни сайтове. Осъществено е представителното изследване,

реализирано от агенция за медийни анализи, чрез което се визуализира отразяването на театралната реформа.

Трето, дефиниран е нов етап в културната журналистика – пренос в онлайн среда, досег със световни култури и културни достижения, но и сближаване с лайфстайл журналистиката, изместване на разбирането за култура и последствията, систематизирани като ключови процеси и тенденции в областта. Идентифицирането на този нов етап е изследвано като са взети предвид вътрешни и външни фактори като развитие на онлайн медиите, поведение на аудиторията, икономически фактори и влияние на глобализацията.

3. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Посочени са седем научни приноси, които приемам като коректни спрямо заложените цели и постигнатите резултати.

Оценка на публикациите

Приложени са **седем публикации** по темата на дисертационния труд, от които едната под печат. Научната продукция надвишава законовите изисквания и **категорично отговаря на заложените стандарти** за качество. Всички публикации са по темата на дисертацията.

4. Критични бележки, препоръки и въпроси

Препоръката ми е Екатерина Титова да издаде своя труд като монография и да продължи да изпълнява мисията за качествена журналистика по културните въпроси.

8. Заключение

Взимайки под внимание актуалността на труда, задълбочения анализ, концептуалния подход, добрия академичен език, значението на проведените изследвания и направените изводи, публикациите по темата на дисертацията, както и посочените приноси, препоръчвам на уважаемото научно жури да присъди на Екатерина Дмитриева Титова Станковски образователната и научна степен „доктор” за труда ѝ „Съвременни аспекти на културната журналистика“ в професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (Журналистика – Теория на журналистиката и медиите).